

Politikk for aktivt eierskap

Mai 2020

1. Formål

Bærekraftige investeringer er en grunnstein i ambisjonen om å integrere samfunnsansvar i vår kjerneforretning og i vår visjon om å være ett skritt foran når vi gir råd til kundene om økonomisk trygghet.

Når vi ivaretar kundenes pensjonssparing og livsforsikringer fokuserer vi på å levere attraktiv langsiktig risikojustert avkastning, og her spiller bærekraftige investeringer en sentral rolle.

Politikken for aktivt eierskap angir de overordnede rammene og operasjonaliseringen av aktivt eierskap gjennom dialog, stemmegivning og samarbeid, og den beskriver hvordan vi gjør følgende:

- Undersøker selskaper vi har investert i.
- Samhandler med selskaper vi har investert i.
- Bruker stemmeretten (og utøver andre rettigheter) knyttet til aksjer i selskaper vi har investert i.
- Samarbeider med andre aksjonærer i selskaper vi har investert i.
- Kommuniserer med andre interessenter i selskaper vi har investert i.
- Håndterer interessekonflikter som gjelder aktivt eierskap.

2. Omfang av politikken

Politikken for aktivt eierskap følger Danske Bank Group's instruksjon for aktivt eierskap.

Denne politikken gjelder for Danica Pensjonsforsikring AS (Danica). Det er vedtatt tilsvarende politikk i Danica konsernet i Danmark.

Våre investeringer er diversifisert på tvers av aktivaklasser som aksjer, obligasjoner, alternative investeringer samt eiendom, og våre investeringer er forvaltet som en kombinasjon av interne porteføljeforvaltere og eksterne kapitalforvaltere. Dette gjenspeiles i våre prosesser for aktivt eierskap.

I praksis avhenger tilgangen til aktivt eierskap i stor grad av aktivaklassen og det gitte investeringsmandatet. Alle investeringsteam har ansvar for å integrere ESG-faktorer i investeringsprosessen sammen med finansielle faktorer. Gjennom en tilnærming der investeringsteamene regulerer det aktive eierskapet, kan teamene selv håndtere risikoen i porteføljen, skape verdi for selskapene de investerer i og imøtekomme investorenes krav. Aktivt eierskap kan håndteres forskjellig i ulike investeringsteam, ut fra investorenes interesse.

Når vi benytter eksterne kapitalforvaltere til å ivareta investeringene på vegne av Danica, vurderer vi de eksterne forvalteres arbeid med å integrere materielle ESG forhold i analyser og investeringsbeslutninger. Vi stiller krav til at kapitalforvaltere identifiserer og adresserer risiko og muligheter, og går i dialog om vesentlige forhold.

Vi krever at både Danicas interne investeringsorganisasjon og Danicas eksterne kapitalforvaltere går i dialog med selskaper om viktige ESG-spørsmål for å forstå risiko og muligheter og for å støtte deres vekst og utvikling.

Denne politikken beskriver tilnærmingen og retningslinjene for aktivt eierskap til Danicas interne investeringsorganisasjon, samt Danicas utøvelse av stemmerett på generalforsamlinger over interne og eksternt forvaltede aksjeinvesteringer, hvor Danica har stemmeretten.

I tillegg til denne politikken håndterer Danske Bank-konsernet aktivt eierskap i samsvar med de etiske retningslinjene våre og retningslinjene om interessekonflikter. Investeringsteamene våre er også, når dette er relevant, pålagt å følge Danske Bank-konsernets retningslinjer for eierskap og/eller spesifikke retningslinjer for aktivt eierskap og stemmegivning.

3. Tilnærming til aktivt eierskap

Aktivt eierskap er når man benytter stemmeretten og eierskapsposisjonen sin til å påvirke aktivitetene eller atferden til selskapene man har investert i ved å delta aktivt som investor i omstendigheter som gjelder selskapet, samt i selskapets utvikling og ledelse. Fokuset er langsiktig og i samsvar med f.eks. EFAMAs Stewardship Code.

Aktivt eierskap-tilnærmingen vår tar utgangspunkt i internasjonalt anerkjente standarder for selskapsledelse, f.eks. G20/OECD-prinsippene for eierstyring og selskapsledelse, samt frivillige prinsipper som f.eks. FNs Global Compact og OECDs retningslinjer for multinasjonale virksomheter.

Vi vurderer også lokale reguleringer og/eller retningslinjer, som f.eks. Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, samt juridiske og regulatoriske krav som kan variere fra land til land. Det er også forskjeller mellom land med hensyn til om eierstyring og selskapsledelse reguleres av regelbasert lovgivning eller om etterfølg eller forklar-prinsippet må vurderes i denne sammenhengen.

Vi mener at det er mer bærekraftig å ta opp utfordrende saker gjennom aktivt eierskap og dialog enn å selge seg ut og dermed miste muligheten til å påvirke selskapet positivt og opptre som en ansvarlig investor.

Det finnes ikke noe fasitsvar på hvordan man driver aktivt eierskap. I tråd med forskjellige investeringsstrategier og -prosesser vil ESG bli vurdert og brukt på ulike måter, avhengig av hvert enkelt tilfelle og hvor relevant det er å utøve aktivt eierskap.

Investeringsteamene analyserer relevant informasjon om økonomi og ESG for å kunne:

- a) identifisere sentrale faktorer på disse områdene som påvirker et selskap, en sektor og/eller et land
- b) påvirke selskaper til å håndtere risiko og utfordringer på en hensiktsmessig måte og støtte opp om forretningsvekst og -utvikling
- c) få en bedre forståelse av selskapenes forretningsmodeller og strategier, samt evnen de har til å minimere risiko og utnytte muligheter
- d) kunne skape langsiktig verdi for selskapene vi har investert i og dermed for investorene

Investeringssteamene analyserer informasjon om økonomi og ESG fra flere datakilder (inkludert, men ikke begrenset til, selskapenes rapporter og investeringsanalyser utført av tredjeparter). Investeringssteamene har tilgang til alle ESG-data og -analyser som kreves. Hvert investeringssteam utfører følgende på en måte som er relevant med tanke på den spesifikke aktivaklassen og investeringsstrategien:

- analyser av finansiell informasjon og ESG-informasjon
- identifisering av sentrale finansielle faktorer og ESG-faktorer
- vurdering av potensielle positive og negative effekter som sentrale økonomiske faktorer og ESG-faktorer kan ha for samfunnet og selskapets resultater
- aktivt eierskapsaktiviteter som tar hensyn til alle vesentlige faktorer, inkludert ESG-faktorer

Aktivt eierskap utføres hovedsakelig gjennom: 1) dialog, 2) involvering i samarbeid med andre investorer og 3) bruk av stemmerett. Punkt én og to henger sammen med og overlapper punkt tre, og de kan være initiatorer for eller komplementære til hverandre:

- Gjennom dialog skjer det et samspill mellom investoren og selskapet rundt ESG-saker, der målet er å forbedre (eller identifisere et behov for å påvirke) ESG-rutiner og/eller åpenhet. Det krever en strukturert prosess med dialog, informasjonsutveksling og kontinuerlig overvåking av framdriften.
- Involvering via samarbeid med andre investorer kan ha samme omfang og fokus som dialog, men omfatter grupper av investorer som går sammen, enten på ad hoc-basis eller gjennom formelle investornettverk eller medlemsfora.
- Bruk av stemmerett dreier seg om å utøve stemmeretten på generalforsamlinger (GF) i selskaper vi eier aksjer i.

Temaer og omfang avgjøres jevnlig av investeringssteamene, basert på hva som er relevant og anses som sentralt. Temaene kan bl.a. omfatte strategier, finansielle og ikke-finansielle resultater, risiko, kapitalstruktur, samfunns- og miljømessige effekter og god eierstyring og selskapsledelse.

Investeringssteamene skal spesielt være oppmerksomme på mulige interessekonflikter når de bedriver aktivt eierskap. Interessekonflikter kan oppstå på grunnlag av, men er ikke begrenset til, følgende:

- Partnerskap og samarbeidsavtaler.
- Forretningsforhold.

- Kryssende styreverv.
- Interesser som avviker fra kundenes og interessentenes.
- Ansatte som personlig eller profesjonelt har en tilknytning til selskapet det investeres i.

Investeringssteamene skal håndtere interessekonflikter og overholde konsernets retningslinjer for slike, og dette omfatter følgende:

- Påse at ethvert engasjement utøves ut fra hva som er til beste for investoren.
- Et forum som regelmessig vurderer stemmegivning og engasjementsaktiviteter.
- Kartlegge potensielle interessekonflikter og tiltakene som er iverksatt for å forhindre dem, samt regelmessig gjennomgå disse.
- Rapportere uønskede hendelser og potensielle konflikter.
- «Kinesiske murer» og konfidensialitet mellom enheter som er ansvarlige for å utøve aktivt eierskap, investeringsadministrasjon og andre enheter for å sikre nøytralitet og uavhengighet.
- En tjenesteveiprosedyre som omfatter toppledelsen om det skulle skje uforutsette interessekonflikter.

Alt aktivt eierskap gjennom dialog, involvering og stemmegivning blir loggført, overvåket og offentliggjort på Internett. Aktivt eierskap blir offentliggjort i en halvårsrapport på Internett, mens stemmegivningsstatistikken oppdateres på Internett 30 dager etter at en generalforsamling har funnet sted.

a. Dialog

Investeringssteamene samarbeider regelmessig med selskaper de har investert i om sentrale ESG-saker for å prøve å oppnå resultat- og prosessforbedringer. Målet er å forbedre og beskytte verdien av investeringene våre.

Årsaker til dialog kan være, men er ikke begrenset til, følgende:

- Informere om stemmeavgjørelser og -retningslinjer.
- Tydeliggjøre offentliggjort informasjon fra selskapet.
- Utføre analyser.
- Identifisere og vurdere kvaliteten på tilgjengelige data.
- Forstå oppnådde resultater og identifisere potensielle sårbarheter.
- Utvikle innsikt i risikoer og muligheter.
- Identifisere potensiell utvikling og effekt av reguleringer.

Hvert investeringsteam er ansvarlig for å skissere hvilke sentrale ESG-spørsmål de skal engasjere seg i og hvilke standarder selskapene forventes å overholde. Dette kan gjøres proaktivt, men også reaktivt for å løse problemer som allerede har oppstått.

Investeringssteamene kan samhandle med selskapene på forskjellige måter (f.eks. brev, e-post, en-til-en-møter, konferanser, kontorbesøk osv.) og med de foretrukne representantene for selskapet (f.eks. styret, styrelederen, administrerende direktør, IR-teamet, bærekraftansvarlige).

Investeringssteamene må være kjent med risikoen for at de kan ha fått innsidekunnskap. Investeringssteamene må derfor overholde Danske Banks retningslinjer og direktiv om markedsmisbruk.

Hvis et engasjement ikke lykkes, kan investeringssteamet bestemme seg for å gå et nivå høyere i systemet, stemme på generalforsamlingen eller avgjøre om man enten skal opprettholde vektingen, redusere vektingen eller selge seg ut.

b. Engasjement i samarbeid med andre

Danica samarbeider med likesinnede investorer og andre relevante parter når det er hensiktsmessig for å utøve aktivt eierskap, der vi engasjerer oss gjennom felles dialog for å bidra til en positiv innvirkning. Det kan være aktuelt i tilfeller der dialog har vist seg å ikke lykkes.

Engasjement i samarbeid med andre dekker ethvert samspill mellom en gruppe investorer som går sammen (der Danica er ett av medlemmene) og selskapet det er investert i rundt ESG-spørsmål, der målet er å forbedre (eller identifisere et behov for å påvirke) ESG-rutiner og/eller åpenhet. Slike kollektive initiativer inkluderer også å kontakte andre investorer for å få støtte til engasjementsaktiviteter, diskutere saker det skal stemmes over og komme med forslag til generalforsamlinger. Dette kan gjøres på ad hoc-basis eller gjennom formelle investornettverk eller medlemsfora. Samarbeid med andre aksjonærer skjer regelmessig og er ikke underlagt bestemte frekvensmål.

Vi deltar også i en rekke ulike investorinitiativer som oppmuntrer til økt gjennomsiktighet og bedre bærekraftstandarder i selskaper og finansmarkeder, for eksempel Carbon Disclosure Project, Institutional Investors Group on Climate Change, Paris Pledge for Action, The Task Force on Climate-Change Financial Disclosure, The Montreal Pledge, The Task Force for Climate Related Disclosure og de FN-støttede prinsippene for ansvarlige investeringer. Den komplette listen over initiativer som Danica og Danske Bank er en del av er tilgjengelig på nettstedet.

Avgjørelser om engasjement i samarbeid kan fattes av et investeringssteam, ESG Integration Council (rådet for ESG-integrering) eller Sustainable Investment Committee (komiteen for bærekraftige investeringer) og er alltid forankret i forvaltningsansvaret vårt.

Det kollektive samarbeidet kan, avhengig av situasjon, være underlagt retningslinjer om markedsmisbruk og innsidehandel, og følgelig må man alltid følge Danske Banks retningslinjer og direktiv om markedsmisbruk. I tillegg bør juridisk avdeling konsulteres for hver sak.

Handler skal aldri utføres med grunnlag i at man kjenner til en annen investors intensjoner, og kollektivt engasjement kan kreve flagging, avhengig av situasjonen.

c. Stemmegivning

Som investorer er generalforsamlinger en mulighet til å ytre vår mening om spørsmål som er av vesentlig betydning for eierstyring og selskapsledelse, og der kan vi bidra til at selskapet blir enda mer bærekraftig. Den generelle holdningen er at vi skal støtte selskapets ledelse, men vi vil også

benytte rettighetene våre som aksjonær til å stemme i tråd med forpliktelsen om å ta hensyn til interessene til kundene våre.

Vi stemmer ved generalforsamlinger til selskaper der vi representerer relevante eierandeler, i samsvar med retningslinjene om stemmegivning. Vi stemmer enten på egen hånd eller gjennom en tjenesteleverandør ved fullmakt, eller personlig ved å delta på generalforsamlinger (eller en kombinasjon av begge deler).

Stemmerådgiver med fullmakt har ansvar for:

- å varsle om generalforsamlinger og besørge omfattende informasjon om selskapene, saker på agendaen som det skal stemmes over og anbefalinger, og
- å komme med anbefalinger om stemmegivning basert på Danske Bank-konsernets retningslinjer for stemmegivning.

Før stemmegivningen skal investeringsteamene vurdere forslag og vedtak og anvende Danske Bank-konsernets retningslinjer for stemmegivning og markedsstandarder for hver post på agendaen.

C1. Stemmegivningsomfang

Vi ønsker å bruke stemmeretten for alle aksjer i beholdningen, samtidig som vi tar hensyn til forutsetninger, ressurser og kostnadene ved å utøve stemmeretten. Stemmegivningsomfanget er derfor basert på følgende prinsipper:

1. Stemme ut fra største beholdning på aggregert nivå (med tanke på markedsverdi), noe som betyr at summen av eierandelene man stemmer ut fra skal overstige 80 % av den totale aksjeporteføljens verdi (eksklusive unntak angitt i stemmegivningsomfanget).
2. Stemme ut fra alle aksjeposter som utgjør et betydelig eierforhold, noe som betyr mer enn 0,4 % av stemmene eller verdien av et selskap.
3. Stemme ved saker av sentral betydning, noe som innebærer å utøve stemmeretten hvis saken er spesielt viktig. Spesielt viktige saker kan f.eks. være relatert til aksjonærforslag som gjelder miljø, styrediversifisering, politisk lobbyvirksomhet eller mediaoppmerksomhet.
4. Stemme ved saker som er knyttet til spesifikke nåværende og tidligere engasjementer.

Stemmeretten skal ikke utøves ved følgende situasjoner:

- Generalforsamlinger der selskapet er notert på et marked som medfører at vi pådrar oss overdrevent store administrative kostnader eller formaliteter.
- Når det er vanskelig å forsvare kostnadene ved å utøve stemmeretten.
- Generalforsamlinger i selskaper som krever blokkering av aksjer.
- Land der forvalterne som benyttes ikke tilbyr stemmegivning via fullmakt.
- Lojalitetsaksjer.

Hvis Danske Bank A/S som fullmaktshaver oppnår 15 % eller mer av stemmene i et selskap, regnet ut fra stemmefullmakten for midlene, vil fullmakten opphøre med hensyn til stemmene som gjelder for det aktuelle selskapet.

Som fullmektig for kunder, blir den inkrementelle inntektsgenereringen fra kundenes aktivabase gjennom verdipapirlån holdt opp mot kostnadene ved å avstå fra å bruke stemmeretten.

C.2 Retningslinjer for stemmegivning

Vi vil stemme over en rekke ulike ledelses- og aksjonærforslag. Imidlertid vil majoriteten være rettet mot eierstyring og selskapsledelse ut fra lokale noteringskrav – inkludert, men ikke begrenset til godkjenning av styremedlemmer, rapporter, kontoer og bonusordninger, samt kapitalallokering, omorganiseringer og fusjoner. Vi vil stemme i henhold til retningslinjene for stemmegivning.

Retningslinjene for avstemning består av følgende åtte overordnede prinsipper for eierstyring og selskapsledelse, miljøforhold og sosiale forhold:

1. Styret skal handle i selskapets beste langsiktige interesse til fordel for aksjonærene og ta hensyn til alle relevante interesser. Styret skal ha en god variasjon av styremedlemmer med tilstrekkelig kompetanse og uavhengighet sett ut fra virksomheten selskapet driver. Styreleder og administrerende direktør skal ikke være samme person.
2. Godtgjørelsen til konsernledelsen skal samsvare med selskapets og aksjonærenes mål når det gjelder å oppnå gode resultater og bærekraftig verdiskaping på lang sikt. Godtgjørelsen til øvrige styremedlemmer skal gjenspeile selskapets størrelse og kompleksitet, samt disse styremedlemmenes kompetanse og de kravene som gjelder for posisjonen i styret.
3. Styret skal bestrebe seg på å oppnå en effektiv og balansert kapitalstruktur. Kapital som overstiger selskapets behov med tanke på langsiktige strategier bør fordeles til selskapets aksjonærer.
4. Revisjoner skal utføres av eksterne revisorer som ikke har noen form for tilknytning til selskapet og selskapsledelsen.
5. Alle aksjonærers rettigheter skal være like og beskyttet. Prinsippet om «én aksje, én stemme» anbefales. Minoritetsaksjonærer skal ha stemmerett når det gjelder sentrale avgjørelser eller transaksjoner som kan påvirke interessene deres i selskapet.
6. Alle aksjer i et selskap som har samme rettigheter til selskapets aktiva og fortjeneste skal behandles likt ved offentlige tilbud om aksjekjøp.
7. Selskapene skal etablere en åpen dialog med aksjonærene sine. Alle offentliggjøringer og all informasjon skal være tydelig, korrekt og åpen.
8. Selskapene skal etter beste evne håndtere de finansielle og økonomiske implikasjonene av miljømessige og sosiale forhold som kan ha innvirkning på omdømmet og/eller medføre operasjonell risiko og kostnader for virksomheten.

Retningslinjene for stemmegivning er tilgjengelige online.

d. Analyser og opplæring

Investeringssteamene må skaffe seg og opprettholde et kompetansenivå som er hensiktsmessig for å kunne oppfylle ansvaret sitt. De skal være kjent med alle relevante krav som gjelder for en spesifikk aktivaklasse og investeringsstrategi.

Verktøy, kunnskap, analyser, kurs og fagkompetanse vil gjøres tilgjengelig av avdelingen for ansvarlige investeringer for å støtte opp om alle prosesser som gjelder aktivt eierskap.

Styrken ved en tilnærming der man ser på enkeltfaktorer først («bottom-up»), er at investeringsteamene med et solid grunnlag av data, verktøy og ressurser enklere vil kunne integrere aktivt eierskap på en hensiktsmessig måte.

4. Evaluering

Avdelingen for ansvarlige investeringer vil, i samarbeid med den relevante enheten eller funksjonen i selskapet, evaluere og etterleve politikken om aktivt eierskap. Hvis det skulle oppstå uenighet rundt synspunkter eller vesentlige avgjørelser relatert til denne politikken om aktivt eierskap, kan Sustainable Investment Committee (komiteen for bærekraftige investeringer) avgjøre saken, og de kan velge å rapportere til Business Integrity Committee (komiteen for forretningsintegritet).

Sustainable Investment Committee (komiteen for bærekraftige investeringer), ESG Integration Council (rådet for ESG-integrering) og Active Ownership Council (rådet for aktivt eierskap) vil årlig motta en oppdatering vedrørende implementeringen av denne instruksjonen om aktivt eierskap.